

NNNs innspill til ny regjeringsplattform

NNN organiserer arbeidstakere i mat- og drikkevareindustrien. Vårt innspill peker på våre bransjer.

Hovedpunkter i vårt innspill:

Arbeidsliv, rekruttering og kompetanse

Totalberedskap og matproduksjon

Klima, miljø og bærekraftig matproduksjon

Landbruk, arbeidsplasser og bærekraftig produksjon

Sjømat, arbeidsplasser og bærekraftig produksjon

Dagligvare og konkurranse

Grensehandel og avgifter

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund (NNN) har levert sitt innspill til den kommende regjeringsplattformen, med et tydelig fokus på utfordringer og muligheter innen mat- og drikkevareindustrien. Forbundet trekker særlig frem arbeidsliv, rekruttering, kompetanse, totalberedskap samt klima og bærekraftig matproduksjon som hovedpunkter.

I sitt innspill understreker NNN betydningen av å sikre trygge arbeidsplasser og rekruttere kvalifisert arbeidskraft til en bransje i stor utvikling. Forbundet peker på at økt totalberedskap og satsing på norsk matproduksjon er avgjørende for samfunnssikkerheten, særlig i lys av globale kriser og endringer i forsyningslinjer. Klima, miljø og bærekraftig matproduksjon løftes frem som kritiske områder der bransjen må være i front for grønn omstilling.

Videre tar NNN til orde for en offensiv politikk rettet mot sjømatnæringen, sikring av arbeidsplasser og ansvarlig produksjon. Forbundet mener også at konkurransen i dagligvaremarkedet må styrkes, og at det må tas grep for å motvirke negative konsekvenser av grensehandel og høye avgifter.

Arbeidslivet står overfor store endringer og utfordringer, noe som krever en offensiv tilnærming til rekruttering og økt fokus på trygt arbeidsmiljø. Forbundet ber om tydelige retningslinjer for å tiltrekke og beholde arbeidskraft, og understreker behovet for at LO gir en klar stemme i arbeidet for et inkluderende og trygt arbeidsmiljø.

NNN krever dessuten styrking av arbeidsmiljøloven, særlig med tanke på arbeidstid, innleie og midlertidige ansettelser. Forbundet mener alle skal ha en rettferdig pensjon og etterlyser en sliterordning som sikrer verdig avgang for dem med særlig krevende jobber.

Kampen mot arbeidslivskriminalitet trekkes frem som en prioritet, med krav om etablering av A-krimsentre i alle regioner og styrking av tilsynsmyndighetene. NAVs rolle som samfunns bærer løftes frem, og NNN mener NAV må styrkes for å kunne tilby befolkningen gode tjenester gjennom hele livsløpet.

Til slutt ønsker forbundet endring av lov og forskrifter slik at arbeidsgivere ikke kan holde tilbake sykepengene urettmessig. NNNs innspill legger dermed et tydelig grunnlag for hvilke forventninger de har til en ny regjeringsplattform, med vekt på både arbeidstakerrettigheter, samfunnsberedskap og bærekraftig verdiskaping.

Arbeidsliv, rekruttering og kompetanse

Arbeidslivet står overfor store endringer og utfordringer, noe som krever en offensiv tilnærming til rekruttering og økt fokus på trygt arbeidsmiljø. Det må lages tydelige retningslinjer for å tiltrekke og beholde arbeidskraft, samt en tydelig stemme fra LO på hvordan vi skal fortsette å utvikle et inkluderende og trygt arbeidsmiljø.

Forsvar og styrke AML; særlig arbeidstid, innleie og midlertidige ansettelser.

Alle skal ha en rettferdig pensjon. Det må lages en sliterordning som er til å leve av.

A-krimsentre må etableres i alle regioner. Kampen mot arbeidslivskriminalitet krever lokal tilstedeværelse. Tilsynsmyndighetene må styrkes.

NAV har en omfattende rolle i å ivareta store samfunnsoppgaver, fra fødsel til død. NAV må styrkes slik at de har mulighet til å gi befolkningen gode tjenester.

Endre lov og forskrifter for å hindre arbeidsgivers til å urettmessig holde tilbake sykepengene.

Lønnstilskudd er et viktig tiltak for å hjelpe folk ut i jobb, men det er viktig at ordningen følges tett opp for å unngå misbruk. Ideelt sett burde lønnstilskudd kun gis til bedrifter med tariffavtale.

Rekruttering og kompetanse er avgjørende for mat og drikkevareindustrien. Det må satses på etter og videreutdanningsordninger, som ivaretar både de ansatte og bedriftens behov. «Fremtidens teknologi med dagens bemanning».

Begrunnelse:

Mat og drikkevareindustrien er utsatt for en del sosial dumping i enkelte av bransjene. Blant mange seriøse aktører finner vi dessverre bedrifter som bryter lover og regler, og utnytter enhver mulighet i dagens regelverk til å kutte kostnader, på bekostning av de ansattes helse, trygghet og økonomi. Det viktig å beskytte arbeidstakernes rettigheter. Arbeidstakere som utsettes for arbeidslivskriminalitet, opplever ofte dårlige arbeidsforhold, lav lønn og manglende sikkerhet. Dette kan ha alvorlige konsekvenser for deres helse og velferd. Ved å styrke innsatsen mot arbeidslivskriminalitet, sikrer vi at alle arbeidstakere har tilgang til trygge og rettferdige arbeidsforhold.

Videre bidrar bekjempelse av arbeidslivskriminalitet til å opprettholde et sunt og konkurransedyktig næringsliv. Seriøse bedrifter som følger lover og regler, blir ofte utkonkurrert av useriøse aktører som benytter seg av ulovlige metoder for å redusere kostnader. Dette skaper en urettferdig konkurransesituasjon og kan føre til at seriøse

bedrifter går konkurs. Ved å bekjempe arbeidslivskriminalitet, sikrer vi at alle bedrifter konkurrerer på like vilkår.

I tillegg er det viktig å opprettholde tilliten til arbeidsmarkedet og myndighetene. Når arbeidslivskriminalitet får fotfeste, svekkes tilliten til at myndighetene kan håndheve lover og regler. Dette kan føre til økt mistillit og redusert vilje til å følge regelverket. Ved å styrke innsatsen mot arbeidslivskriminalitet, viser vi at vi tar problemet på alvor og er villige til å gjøre det som trengs for å opprettholde et rettferdig og trygt arbeidsmarked. Det er til nå etablert syv A-krimsentere. Ordningen må utvides slik at alle regioner dekkes opp.

Næringsmiddelindustrien trenger kompetanse. I norsk fastlandsindustri er denne industrigrenen størst og voksende. Rekruttering er avgjørende for å sikre en bærekraftig og konkurransedyktig arbeidsstyrke. Dette er spesielt viktig i en tid hvor teknologiske fremskritt og globalisering stadig endrer kravene til arbeidslivet. Ved å sette søkelys på kompetanseutvikling og rekruttering, kan vi sikre at arbeidstakere i næringsmiddelindustrien har de nødvendige ferdighetene for å møte fremtidens utfordringer og muligheter.

Kompetanseutvikling bidrar til å øke produktiviteten og innovasjonsevnen i bedrifter. Når ansatte får muligheten til å utvikle sine ferdigheter og kunnskaper, kan de bidra mer effektivt til virksomhetens mål og vekst. Dagens arbeidere i fremtidens industri beskriver godt et behov for å sikre at ingen omstilles til arbeidsløshet. Det må stilles tydeligere krav til arbeidsgivere i forhold til behov for kurs og etterutdanning.

Totalberedskap og matproduksjon

Totalberedskap er avgjørende for å sikre samfunnets motstandsdyktighet mot ulike kriser og katastrofer. Vi mener det er viktig å styrke beredskapen på alle nivåer, fra nasjonalt til lokalt, og sikre at vi er godt forberedt på å håndtere uforutsette hendelser. Det må settes i gang nye tiltak for å styrke selvforsyningen gjennom forutsigbar støtte primærproduksjonen. Det vil gi forutsigbarhet i matforsyning og sikre sysselsetting over hele landet.

Vi forventer at en ny regjeringsplattform har som mål å øke selvforsyningsgraden og styrke matvareberedskapen. Dette må gjenspeiles i jordbruksoppgjørene, fiskeripolitikken og rammevilkårene for oppdrettsnæringen.

Sårbarheter i verdikjeden må kartlegges og adresseres, inkludert innsatsmidler, emballasje og produksjonsutstyr. Fra råvareproduksjon til bearbeiding, lagring, distribusjon og salg. Risiko-, sårbarhets- og beredskapsanalyse må gjennomføres for hele matforsyningssystemet.

Kun 3 % av Norges areal er dyrkbar mark. Vern av fulldyrket og dyrkbar jord er avgjørende.

Det er behov for å verne og bevare områder som benyttes til produksjon av mat både på landjorda og havområdene. Endring av bruk eller utvikling av disse områdene må beskyttes mot kortsiktig utnyttelse. Fornybare ressurser ha forrang.

Videreføre og øke beredskapslagring av korn, starte opp med beredskapslagring av såkorn og vurdere beredskapslagring av drivstoff til landbruk og fiskeri.

Sikre tilgang til nød- og reservestrøm og drivstoff for kritiske deler av verdikjeden.

Det offentlige må bruke sin innkjøpsmakt til å støtte opp om matberedskap og sikkerhet.

Begrunnelse:

Matindustrien spiller en avgjørende rolle i totalberedskapsplanen av flere grunner. For det første er mat en grunnleggende nødvendighet for alle, og en stabil og sikker matforsyning er essensiell for å opprettholde samfunnets funksjon under kriser og katastrofer. Ved å ha en robust matindustri kan vi sikre at befolkningen har tilgang til nødvendige næringsmidler selv i uforutsette situasjoner.

Videre bidrar matindustrien til økonomisk stabilitet og sysselsetting. En sterk matindustri gir arbeidsplasser og inntekter til mange mennesker, noe som igjen styrker samfunnets evne til å håndtere og komme seg etter kriser. Dette er spesielt viktig i landlige områder hvor landbruk og matproduksjon ofte er hovednæringen.

Matindustrien er også viktig for å opprettholde selvforsyning og redusere avhengigheten av importerte varer. I en krisesituasjon kan internasjonale forsyningskjeder bli forstyrret, og det er derfor kritisk å ha en nasjonal kapasitet til å produsere og distribuere mat. Dette inkluderer alt fra råvareproduksjon til bearbeiding, lagring og distribusjon.

Matindustrien har en viktig rolle i å opprettholde samfunnets helse og velferd. Ved å sikre tilgang til trygge og næringsrike matvarer kan vi opprettholde befolkningens helse og motstandskraft, noe som er avgjørende i krisetider. Samlet sett er en sterk og bærekraftig matindustri en hjørnestein i totalberedskapsplanen.

Klima, miljø og bærekraftig matproduksjon

NNN har utviklet en egen strategi for hvordan tillitsvalgte kan arbeide med klima og miljø, bærekraftig matproduksjon. Strategien fokuserer på hvordan mat- og drikkevareindustrien kan redusere sitt klimaavtrykk og samtidig sikre videre utvikling av arbeidsplassene og rettferdig omstilling. Våre spesifikke punkter for verdikjeden til matproduksjon bygger godt opp under LO sin klima- og miljøstrategi, og i tillegg gir viser den til spesifikke punkter som LO ikke har gått i dybden på.

Omstilling til et mer bærekraftig samfunn må skje gjennom partssamarbeid og sosial dialog, forankret i Hovedavtalen. Det må stilles større krav til bedriftene for å sikre at denne omstillingen skjer på en rettferdig måte.

Økt fokus på bærekraftig forvaltning av jordbruksområder, havområder og fjorder.

Den norske landbaserte produksjonen av matvarer må få ytterligere støtte for å sikre bærekraftig produksjon på norske ressurser.

Begrunnelse:

Høyt fokus på bærekraftig produksjon er viktig for å sikre at vi kan fortsette å høste fra havet på en ansvarlig måte, og fortsatt kunne høste avlinger fra landjorda. Dette innebærer å forvalte ressursene våre slik at de ikke overutnyttes, og at vi tar hensyn til miljø og naturmangfold. Ved å støtte utviklingen til en bærekraftig landbruks- og

sjømatindustri, bidrar vi til å redusere miljøpåvirkningen og sikre at naturressursene forvaltes på en måte som ivaretar fremtidige generasjoners behov. Dette er i tråd med LOs overordnede mål om å fremme en grønn omstilling og sikre at Norge oppfyller sine klimaforpliktelser.

Landbruk og videre utvikling av arbeidsplasser

Landbruket spiller en kritisk rolle i vår økonomi, distriktspolitikk og matsikkerhet. Det må føres en landbrukspolitikk som sikrer råvare til matindustrien av rett kvalitet, til rett tid og mengde.

Importvernet er en bærebjelke for norsk matproduksjon. Det må styrkes, spesielt på varer som Norge har forutsetning til å produsere selv.

Landbruksbasert matproduksjon er avhengig av stabile rammevilkår for å sikre fortsatt investering i norske bedrifter.

Sette inn tiltak for å øke produksjon av fôr på norske ressurser.

Ikke innføre flere avgifter som fører til økt råvarepris til matindustrien.

Begrunnelse:

Landbruk, arbeidsplasser i verdikjeden for matproduksjon er av stor betydning for Norge av flere grunner. For det første er landbruket en viktig kilde til sysselsetting, spesielt i distriktene. Å støtte landbruket og sikre stabile arbeidsplasser i denne verdikjeden, bidrar til å opprettholde levende lokalsamfunn og motvirke fraflytting fra rurale områder. Dette er essensielt for å opprettholde en balansert befolkningsstruktur og sikre at hele landet kan dra nytte av økonomisk vekst.

Verdikjeden for mat og drikke en viktig del av norsk kultur og identitet. Ved å støtte denne verdikjeden, bidrar vi til å bevare tradisjonelle næringer og sikre at norsk kulturarv videreføres til kommende generasjoner.

Sjømat og videre utvikling av arbeidsplasser

Sjømatnæringen er en viktig del av norsk verdiskaping, sysselsetting og kultur. Det må settes inn tiltak for å gi sjømatindustrien tilgang til råstoff hele året, samtidig som vi sikrer at ressursene våre blir forvaltet på en ansvarlig måte.

Sjømatindustrien trenger stabile rammevilkår og råstofftilgang for å sikre helårs arbeidsplasser. Regjeringen må prioritere dette i reguleringsregimet.

Bearbeidede sjømatprodukter må få bedre vilkår i handelsavtaler. Dette er avgjørende for fiskeindustribedrifters konkurransekraft og verdiskaping langs kysten.

Ikke innføre flere avgifter som fører til økt råvarepris til matindustrien.

Begrunnelse:

Sjømatnæringen er en viktig del av norsk verdiskaping og sysselsetting. Den bidrar til økonomisk vekst og gir arbeidsplasser til mange, spesielt i kystområdene. Dette er avgjørende for å opprettholde levende lokalsamfunn og sikre at folk kan bo og arbeide langs vår lange kystlinje og i distriktene generelt. Norsk sjømat eksporteres til hele verden og er et varemerke som gir Norge gode eksportinntekter.

Sjømat er også en viktig del av norsk kultur og identitet. Den har en sentral plass i vår matkultur og tradisjoner, og er en viktig eksportvare som setter Norge på kartet internasjonalt og gir viktige inntekter til Norge. Ved å opprettholde og styrke sjømatnæringen, bidrar vi til å bevare denne delen av vår kulturarv.

Sjømatindustrien er avhengig av stabile rammevilkår og råstofftilgang for å sikre helårlige arbeidsplasser. Dette gir økonomisk trygghet for de som jobber i næringen og bidrar til å opprettholde en stabil og forutsigbar produksjon.

Dagligvare og konkurranse

Konkurranse i dagligvaresektoren er avgjørende for å sikre forbrukerne gode priser og et variert utvalg av produkter. Det må settes inn ytterligere tiltak for å fremme sunn konkurranse og rettferdig fordeling av verdiskaping i næringen.

Dagligvaretilsynet må opprettholdes som et selvstendig tilsyn, og styrkes med både ressurser og fullmakter. Vi trenger reell konkurranse i dagligvaremarkedet og tiltak mot økt maktkonsentrasjon hos dagligvarekjedene.

Lov om god handelsskikk må utvides til å bedre regulere kjedenes egne merkevarer og tilknyttede merkevarer, samt at den også regulerer logistikkområdet. Dette er nødvendig for å sikre forbruker rett pris på matvarene og rettferdighet fordeling av verdiskapingen i verdikjeden.

Begrunnelse:

Konkurranse i dagligvaresektoren er avgjørende for å sikre forbrukerne gode priser, et variert utvalg av produkter og høy kvalitet. Når det er sunn konkurranse mellom de tre dagligvarekjedene, vil mat- og drikkevareprodusentene kunne være mer effektive, innovative og kundesenterte. Dette fører til bedre tilbud og tjenester for forbrukerne, som igjen kan nyte godt av lavere priser og et bredere utvalg av varer.

En viktig grunn til å fremme konkurranse i dagligvaresektoren er å motvirke monopolisering og maktkonsentrasjon. Det er på den ene siden kun tre dagligvarekjeder som dominerer dagligvaremarkedet, og på den andre siden har vi om lag 2 9000 dagligvareprodusenter. Flere av regjeringens utredninger viser at det fører til høyere priser og dårligere vilkår for både forbrukere og leverandører som produserer mat og drikke. Ved å styrke konkurransen, sikrer vi at flere aktører kan etablere seg og konkurrere på like vilkår, noe som bidrar til et mer dynamisk og rettferdig marked.

Videre bidrar en bedre regulert konkurranse til å støtte lokale produsenter og leverandører. Når dagligvarekjedene konkurrerer om å tilby de beste dagligvarekonseptene, får lokale produsenter en bedre mulighet til å få sine varer inn i butikkene. Dette styrker den lokale økonomien og bidrar til å opprettholde arbeidsplasser i distriktene.

Regjeringen har nylig presentert en tiltakspakke for å bedre konkurransen i dagligvaremarkedet, med mål om lavere matvarepriser, bedre utvalg og mer åpenhet for forbrukerne. Dette inkluderer å gi Konkurransetilsynet i oppdrag å prioritere dagligvarebransjen og styrke markedsovervåkingen, samt å gi Dagligvaretilsynet nye virkemidler som for eksempel strenge regler for logistikkområdet. Disse tiltakene ble støttet av LO og NNN, som har spilt inn flere av dem som nødvendige for å sikre en sunn konkurranse i markedet.

Grensehandel og avgifter

Grensehandel har betydelige økonomiske konsekvenser for både forbrukere og næringsliv. Med grensehandel får vi tap av arbeidsplasser og proveny til staten. Det må settes inn konkrete tiltak for å begrense effekten av grensehandel, og vurdere den om det norske avgiftspolitikken virker til sin hensikt. Det må også lages en vurdering den miljømessige belastningen med grensehandel.

Vi ber om en offentlig utredning om grensehandel som belyser konsekvensene for norsk næringsliv, arbeidsplasser, klimabelastning og innvirkning på folkehelse.

Avgiftspolitikken må tilpasses den internasjonale konkurransesituasjonen mat- og drikkeindustrien står i.

Begrunnelse:

Grensehandel og avgifter er viktige temaer som påvirker både økonomi, klimapåvirkning og samfunnet generelt. Grensehandel refererer til kjøp av varer og tjenester i et annet land, ofte på grunn av lavere priser eller gunstigere avgiftsregler. Grensehandel har betydelige negative konsekvenser for både arbeidsplasser og næringsliv i Norge. Dette påvirker sysselsettingen, tap av skatteinntekter og avgifter, som ellers kunne blitt brukt til å finansiere offentlige tjenester og infrastruktur.

Avgifter spiller en sentral rolle i grensehandelen. Ved å justere avgiftsnivåene kan myndighetene påvirke forbrukernes kjøpsatferd og redusere insentivene til å handle i utlandet. Høyere avgifter på visse varer i Norge, såkalte lokkevarer, kan gjøre det mer attraktivt for forbrukere å kjøpe disse varene i utlandet, mens lavere avgifter kan bidra til å beholde handelen innenlands. Det er derfor viktig å finne en balanse som sikrer arbeidsplasser i Norge og sikrer inntekter til staten.

Hvert år reiser nordmenn på 5,1 millioner dagsturer til Sverige med formål om å grensehandle, og trenden er at grensehandelen forsetter å øke. Basert på et anslag om at hver dagstur til Sverige innebærer en gjennomsnittlig kjørelengde på 150 km tur-retur, gir 5,1 millioner slike turer en total kjørelengde på omtrent 765 millioner kilometer. Det miljømessige perspektivet må tas med i det videre arbeidet med å redusere grensehandel.